

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

SYSTEMOWY PROJEKT AKTYWIZACJI – SPA W BYTOMIU

ZREALIZOWANY PRZEZ

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE
W BYTOMIU W 2011 R.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

INFORMACJE NA TEMAT PROJEKTU

OKRES REALIZACJI PROJEKTU:

1 stycznia 2011 r. – 31 grudnia 2011 r.

CEL PROJEKTU:

zwiększenie integracji społeczno – zawodowej kobiet i mężczyzn korzystających z pomocy MOPR w Bytomiu, zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych oraz ich otoczenia.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROJEKTU:

- zmniejszenie barier psychologicznych, społecznych i zdrowotnych przyczyniających się do izolacji społeczno – zawodowej kobiet i mężczyzn korzystających z pomocy MOPR,
- zdobycie albo uzupełnienie umiejętności i/lub kwalifikacji, które ułatwiają powrót bądź zaistnienie na rynku pracy kobiet i mężczyzn korzystających z pomocy MOPR,
- rozwój i upowszechnienie pracy socjalnej przyczyniającej się do aktywnej integracji kobiet i mężczyzn korzystających z pomocy MOPR.

OGÓLNA INFORMACJA NA TEMAT PROJEKTU:

W 2011 roku **w projekcie wzięły udział 384 osoby**, w tym 284 kobiety i 100 mężczyzn. Uczestnicy i uczestniczki projektu mieli możliwość skorzystania z różnego rodzaju form wsparcia ułatwiających im powrót lub zaistnienie w życiu społeczno-zawodowym. Zaoferowano im szeroki wachlarz zajęć, m.in. zajęcia w ramach Klubu Integracji Społecznej (KIS), wsparcie doradcy zawodowego i rodzinnego, wsparcie psychologa, animatora lokalnego, prowadzenie grup samopomocowych, treningi i warsztaty oraz szkolenia i kursy zawodowe. Ponadto w ramach projektu organizowane były imprezy i spotkania o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, sportowym czy turystycznym.

PROJEKT W LICZBACH:

Lp	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa w 2010r.	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Ogółem	Stopień realizacji (odsetek)
1	Liczba klientów pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projekcie dotyczącym aktywnej integracji	223	251	83	334	149,78%
2	Liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi i/lub jego odmianami	331	255	89	344	103,93%
	w tym liczba osób niepełnosprawnych objętych kontraktami	38	33	10	43	113,16%
	w tym liczba osób uczestnicząca w projekcie ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze	38	52	3	55	144,74%
3	Liczba klientów pomocy społecznej objętych PAL	40	29	11	40	100,00%
4	Liczba zawartych kontraktów socjalnych i/lub jego odmian	331	255	89	344	103,93%
5	Liczba zawartych porozumień w ramach PAL	40	29	11	40	100,00%
6	Liczba pracowników socjalnych zajmujących się etatowo upowszechnianiem aktywnej integracji finansowanych z UE	12	12	0	12	100,00%

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

INFORMACJE NA TEMAT BADANIA EWALUACYJNEGO

OKRES REALIZACJI BADANIA EWALUACYJNEGO:

8 listopada 2011 roku – 23 grudnia 2011 roku

CEL BADANIA EWALUACYJNEGO:

ocena w jakim stopniu realizacja działań zakładanych w projekcie przyczyniła się do osiągnięcia jego celów oraz założonych rezultatów wraz z weryfikacją poziomu osiągnięcia wskaźników.

CZYM JEST EWALUACJA:

Ewaluacja zazwyczaj dokonywana jest po zakończeniu realizowanego programu (ewaluacja ex-post). Jej głównym celem jest określenie długotrwałych efektów projektu, skuteczności i efektywności pomocy. Stanowi podsumowanie wdrożonych działań, a raport z badania prezentuje wnioski i propozycje rekomendacji, które mogą być wykorzystane w przyszłości w celu usprawnienia realizacji kolejnych projektów.

OBSZARY BADAWCZE EWALUACJI:

Ewaluacja „Systemowego Projektu Aktywizacji – SPA w Bytomiu” realizowana była w ramach kilku uzgodnionych przez Zamawiającego i Wykonawcę **obszarów badawczych**, do których należą:

1. ocena wpływu realizowanych działań na uczestników projektu (kontrakty socjalne/IPU/porozumienia w ramach PAL).
2. ocena wpływu realizacji projektu na otoczenie jego uczestników, w tym ocena zewnętrzna projektu.
3. ocena pracy socjalnej ukierunkowanej na aktywną integrację.

Szczegółowy opis obszarów badawczych został zawarty w **pytaniach ewaluacyjnych**.

1. Ocena wpływu realizowanych działań na uczestników projektu (kontrakty socjalne/IPU/porozumienia w ramach PAL).

L.p.	Pytania ewaluacyjne
1.1	Jakie wsparcie w ramach projektu uzyskali/ły uczestnicy/uczestniczki? Które z form wsparcia cieszyły się największym zainteresowaniem?
1.2	Czy wsparcie oferowane beneficjentom zostało trafnie dopasowane do ich potrzeb?
1.3	Czy w ramach projektu zostały osiągnięte zakładane rezultaty?
1.4	Jakie pozytywne rezultaty odnieśli uczestnicy/uczestniczki?
1.5	Co przyczyniło się do osiągnięcia pozytywnych rezultatów u uczestnika/uczestniczki?
1.6	Czy nastąpiła poprawa sytuacji społeczno – zawodowej uczestniczek/uczestników projektu?
1.7	Które formy wsparcia w najwyższym stopniu przyczyniły się do poprawy sytuacji społeczno – zawodowej uczestniczek/uczestników?

2. Ocena wpływu realizacji projektu na otoczenie jego uczestników, w tym ocena zewnętrzna projektu.

L.p.	Pytania ewaluacyjne
2.1	Czy projekt wpłynął na społeczność lokalną, w której był realizowany? Jeśli tak, to w jaki sposób?
2.2	Co w najwyższym stopniu decyduje o atrakcyjności projektu?
2.3	Jak oceniany jest projekt przez osoby, które nie brały w nim bezpośrednio udziału?

3. Ocena pracy socjalnej ukierunkowanej na aktywną integrację.

L.p.	Pytania ewaluacyjne
3.1	Jak wygląda praca socjalna ukierunkowana na aktywną integrację?
3.2	Jakie metody, narzędzia są zastosowane?
3.3	Czym wyróżnia się praca socjalna w projekcie?
3.4	Jakie problemy występowały najczęściej podczas realizacji projektu?

ZASTOSOWANE METODY I TECHNIKI BADAWCZE:

W celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania badawcze zastosowano następujące metody i techniki badawcze:

- analizę danych zastanych (desk research)
- studium przypadku uczestniczek/uczestników objętych działaniami asystenta rodziny (CS)
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI)
- indywidualne wywiady telefoniczne
- zogniskowane wywiady grupowe (FGI)
- badania ankietowe (wykonane przez Zamawiającego)

W ramach przeprowadzonego badania zastosowano analizę statystyczną jako metodę analizy i prezentacji danych.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI Z BADANIA EWALUACYJNEGO

1. Największym zainteresowaniem uczestników/uczestniczek cieszyły się kursy i szkolenia ukierunkowane na doskonalenie umiejętności zawodowych, kursy prawa jazdy oraz trening asertywności i samoobrony WenDo dla kobiet. Te formy wsparcia zostały ocenione przez uczestników/uczestniczki jako te, które w najwyższym stopniu decydują o atrakcyjności projektu. Istotną rolę pełniły również zajęcia z doradcą zawodowym, realizowane w ramach KIS, podczas których uczestnicy/uczestniczki projektu nauczyli się przygotowywać dokumenty aplikacyjne czy poznali sposoby zaprezentowania się podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Do integracji społecznej uczestników/uczestniczek projektu przyczyniły się przede wszystkim zajęcia i wyjazdy, w tym również te organizowane w ramach PAL. Ponadto formę integracyjną pełniły m.in. akcje sprzątania i festyny, w których brały udział również osoby niezaangażowane w projekt. Istotnym elementem, który w wysokim stopniu decyduje o atrakcyjności projektu jest różnorodność form wsparcia oraz to, że każda z nich jest darmowa.

2. W trakcie trwania projektu wiele sukcesów osiągnęli uczestnicy/uczestniczki, korzystający ze wsparcia asystenta rodziny. Pracownicy socjalni, pracujący z całymi rodzinami wykonywali tzw. „pracę u podstaw”, działając na wszystkich członków rodziny. Ich głównym celem było zmniejszenie trudności opiekuńczo – wychowawczych, co w wielu przypadkach, udało się osiągnąć.
3. Wsparcie oferowane uczestnikom/uczestniczkom projektu zostało trafnie dopasowane do ich potrzeb. Formy wsparcia były dobierane indywidualnie do potrzeb poszczególnych osób uwzględniając ich sugestie. Dodatkowo, przy wyborze i określaniu form wsparcia w ramach projektu korzystano z doświadczeń lat poprzednich, stąd możliwe było dobranie takich narzędzi aktywizacji, które cieszą się popularnością wśród grup docelowych projektu.

4. W 2011 roku, wartości wskaźników (rezultatów twardych) zostały oszacowane na właściwym poziomie i zostały osiągnięte (liczba klientów pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projekcie dotyczącym aktywnej integracji, liczba klientów pomocy społecznej, objętych kontraktami socjalnymi i/lub jego odmianami w ramach projektu, w tym liczba osób niepełnosprawnych objętych kontraktami oraz liczba osób uczestnicząca w projekcie ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, liczba klientów pomocy społecznej, objętych PAL, liczba pracowników socjalnych zajmujących się etatowo upowszechnianiem aktywnej integracji finansowanych z UE). Rezultaty miękkie odnoszące się do poprawy umiejętności interpersonalnych, podniesienia samooceny oraz podniesienia kwalifikacji i umiejętności zawodowych, a także zwiększenia intensywności pracy socjalnej ukierunkowanej na aktywną integrację zostały oszacowane właściwie i osiągnięte w stopniu wysokim.

5. Biorąc pod uwagę wyniki ankiet oraz wywiadów grupowych, w większości przypadków, nastąpiła poprawa sytuacji społeczno – zawodowej uczestników/uczestniczek projektu. Respondenci wskazują na zdobycie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, w tym umiejętności związanych z poszukiwaniem pracy, przygotowaniem dokumentów aplikacyjnych. Ponadto nastąpił wzrost integracji społecznej – uczestnicy/uczestniczki zawarli nowe znajomości, poznali siebie i poszerzyli swoje zainteresowania, poprawili relacje rodzinne, wzrosła ich samoocena, poczucie własnej wartości i umiejętność rozwiązywania problemów. Większość respondentów zwraca uwagę na fakt, że dzięki uczestnictwu w projekcie zdobyła nowe umiejętności zawodowe.

6. Osoby dzięki udziałowi w projekcie np. znalazły pracę, odzyskały dzieci z Domu Dziecka, rozpoczęły terapię odwykową, rozpoczęły edukację. Zarówno uczestnicy/uczestniczki projektu, jak i pracownicy socjalni zauważyli, że wielu osobom udało się osiągnąć rezultaty miękkie, do których należy np. zwiększenie zaradności życiowej.
7. W dużym stopniu, do osiągnięcia pozytywnych rezultatów wśród uczestników/uczestniczek projektu, przyczyniły się zajęcia w Klubie Integracji Społecznej, wyjazdowe formy działań, podejmowanych w ramach projektu, asystent rodziny, Akademia Rodzica i kursy przygotowujące do zawodu. W dzielnicach, w których działał Program Aktywności Lokalnej był to animator lokalny oraz zajęcia z doradcą rodziny.
8. Większość uczestników/uczestniczek uważa, że formy wsparcia oferowane w ramach projektu są dla nich przydatne w rozwoju społeczno - zawodowym. Zdecydowana większość uczestników/uczestniczek uważa, że umiejętności i kwalifikacje zdobyte dzięki uczestnictwu w projekcie są lub będą mogły być przez nich wykorzystywane w codziennym życiu.

9. Z badań wynika, że największy wpływ na społeczność lokalną mają Programy Aktywności Lokalnej. Przyczyniają się one do poprawy wizerunku dzielnic, wzrostu bezpieczeństwa wśród mieszkańców, ograniczenia problemów społecznych. Dla uczestników/uczestniczek projektu ważny jest też fakt, że mieli oni możliwość nawiązania nowych znajomości i podzielenia się z innymi swoimi problemami. Uczestnicy/uczestniczki PAL zauważają jednak, że istnieje jeszcze duża niechęć ze strony mieszkańców we włączanie się w działania na rzecz dzielnicy.
10. Korzystając z opinii uzyskanych z ankiet przeprowadzonych z osobami z otoczenia projektu, można wnioskować o wysokiej potrzebie realizacji programów na rzecz dzielnicy i jej mieszkańców. Zarówno PAL jak i sam projekt jest rozpoznawalny przez ponad 70% ankietowanych z dzielnicy Bobrek i ponad 60% ankietowanych z dzielnicy Rozbark. W tych samych ankietach projekt został oceniony bardzo pozytywnie, respondenci wyrazili chęć wzięcia w nim udziału. Najbardziej rekomendowane przez ankietowanych w obu dzielnicach jest Święto Mieszkańców – Festyn.

11. Praca socjalna ukierunkowana na aktywną integrację charakteryzuje się tym, że pracownicy socjalni działający w projekcie mają możliwość zaproponowania wielu form wsparcia, co jest atrakcyjne z punktu widzenia uczestników/uczestniczek projektu. Jak wynika z przeprowadzonych badań, praca socjalna nie sprowadza się już tylko do przyznawania zasiłków. Dzięki projektowi zmienił się obraz pracy socjalnej, a przy tym również Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu.
12. W pracy socjalnej zastosowanej w projekcie rozróżnia się trzy metody: indywidualną (praca z osobą i rodziną, która ma problemy opiekuńczo – wychowawcze), grupową (grupy samopomocowe) i ze społecznością lokalną. Z przeprowadzonych badań wynika, że wszystkie metody i narzędzia są potrzebne. Stwierdzono również, że na tą chwilę nie ma potrzeby wprowadzania większych zmian.

13. Jak wynika z przeprowadzonych badań, pracę socjalną w projekcie wyróżnia przede wszystkim fakt finansowania z funduszy unijnych. Dzięki temu pracownicy socjalni mogą zaoferować klientom różnorodne wsparcie. Ponadto w projekcie można uczestnikom/uczestniczkom poświęcić więcej czasu i skupić się na pracy indywidualnej.
14. W trakcie realizacji projektu, w bieżącym roku, nie zanotowano zbyt wiele problemów. Najczęściej występującymi były problemy w komunikacji związane ze strukturą organizacyjną Ośrodka. Pracownicy socjalni zgłaszali również kwestie związane z efektywnym motywowaniem uczestników/uczestniczek do wzięcia udziału w projekcie oraz liczne rezygnacje. Ponadto, dostrzeżony został problem braku lokalu dla wyłącznych działań Programu Aktywności Lokalnej w Rozbarku. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie zauważają, że inne problemy występujące w trakcie realizacji projektu nie mają wpływu na jego przebieg i są rozwiązywane na bieżąco.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

REKOMENDACJE NA PRZYSZŁOŚĆ DOTYCZĄCE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

REKOMENDACJE:

L.p.	Wniosek	Rekomendacja
1	Zauważono, że metoda kontaktu bezpośredniego (pracownik socjalny, uczestnicy PAL) jest najczęściej wymienianą metodą, dzięki której mieszkańcy dowiedzieli się o Programie Aktywności Lokalnej. Kontakt bezpośredni był również motorem napędowym w przekonywaniu sceptycznie nastawionych do Projektu uczestników/uczestniczki	Sugerujemy utrzymanie dotychczasowego sposobu promocji projektu. Szczególnie w realizacji PAL proponuje się podczas działań informacyjno-promocyjnych szersze wykorzystanie metod kontaktu bezpośredniego kosztem stosunkowo słabo efektywnej w tym wypadku promocji w mediach
2	W trakcie badań zauważono potrzebę wykreowania silnej i stabilnej grupy „liderów społecznych” pełniących rolę swego rodzaju łącznika między mieszkańcami dzielnicy, a koordynatorem i/lub animatorem PAL	Proponujemy, aby wykreować grupę „liderów” kontaktujących się z koordynatorem i/lub animatorem lokalnym w celu przekazywania potrzeb mieszkańców dzielnicy. Taką funkcję mogłyby pełnić osoby, które już formalnie zakończyły udział w PAL
3	W trakcie badań zauważono stosunkowo małą wiedzę, a zarazem niskie zainteresowanie „Ligą Podwórkową” osób, które nie są uczestniczkami/uczestnikami PAL	Sugerujemy zwiększenie intensywności działań informacyjno-promocyjnych z wykorzystaniem metod kontaktu bezpośredniego np. w szkołach

L.p.	Wniosek	Rekomendacja
4	Istotne dla polepszenia działań w dzielnicy Rozbark byłoby pozyskanie zaplecza lokalowego	Rekomendujemy stworzenie zaplecza lokalowego dla PAL w dzielnicy Rozbark, odpowiadającego koordynatorce PAL/animatorowi lokalnemu, a także uczestnikom/uczestniczkom projektu
5	Respondenci wywiadów grupowych przeprowadzonych wśród uczestników PAL, wskazali niskie zainteresowanie i zaangażowanie innych mieszkańców (otoczenia) w działania związane z poprawą wizerunku dzielnic	Proponujemy zwiększyć intensywność działań informacyjno-promocyjnych z wykorzystaniem metod kontaktu bezpośredniego, wskazujących wymierne korzyści działań PAL. Dodatkowymi kanałami informacyjno-promocyjnymi mogą być uczestnicy i podmioty współpracujące z realizatorami PAL np. parafia

REKOMENDACJE NA PRZYSZŁOŚĆ DOTYCZĄCE REALIZACJI PROJEKTU

REKOMENDACJE:

L.p.	Wniosek	Rekomendacja
1	Zauważono, że kierownicy terenowych punktów pomocy środowiskowej i pracownicy socjalni niezaangażowani w projekt nie utożsamiają się z działaniami realizowanymi w ramach projektu	Sugerujemy włączenie i zaangażowanie kierowników terenowych punktów pomocy środowiskowej w działania projektowe, tak aby nie dało się odczuć dysonansu pomiędzy działaniami projektowymi, a działaniami ośrodkowymi oraz uświadamianie celowości działań projektowych innym pracownikom, niezaangażowanym w projekt
2	Dostrzeżono problemy komunikacyjne w projekcie związane z nakładaniem się struktury organizacyjnej projektu na strukturę organizacyjną MOPR	Proponujemy przeanalizowanie struktury podległości pracowników realizujących projekt i ewentualne doprecyzowanie zakresu podległości i czynności komunikacyjnych

L.p.	Wniosek	Rekomendacja
3	Zauważono wieloaspektowe korzyści wynikające z objęcia uczestników/uczestniczek działaniami asystenta rodziny	Ze względu na skuteczność i zasadność usługi w kontekście korzyści płynących z rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego z jakimi borykają się klienci/klientki MOPR, proponujemy zwiększyć zakres oddziaływania tego instrumentu, poprzez zwiększenie liczebności asystentów. Niemniej jednak niewskazaniem jest zwiększanie zakresu oddziaływania asystenta rodziny poprzez zwiększenie liczby środowisk przypadających na 1 asystenta. Optymalna liczba to 10 rodzin
4	Z przeprowadzonych rozmów z osobami korzystającymi z usługi asystenta rodziny wynika, że punkt przedszkolny, w którym mogą zostawić dzieci w czasie trwania zajęć mieści się zbyt daleko od miejsca, w którym odbywają się zajęcia. Z uwagi na to, uczestnicy/uczestniczki często nie korzystają z możliwości opieki nad dziećmi	Sugerujemy dołożenie starań, aby odległość punktu opieki/zajęć dla dzieci uczestników/uczestniczek od miejsca zajęć aktywizacyjnych była jak najmniejsza